

DOI <https://doi.org/10.51647/kelm.2023.3.44>

DZIAŁALNOŚĆ KARNA PROCESOWA PROKURATORA DOT ZAPEWNIENIE PRAW JEDNOSTKI W TRAKCIE STOSOWANIA OKREŚLONYCH ŚRODKÓW PROWADZENIE POSTĘPOWANIA KARNEGO

Denys Iljaszczuk

student Prywatnej uczelni wyższej

„Międzynarodowy Uniwersytet Biznesu i Prawa” (Chersoń, Ukraina)

ORCID ID: 0009-0000-6890-1225

denisillasuk23021980@gmail.com

Adnotacja. W artykule podkreślono, że większość środków zapewniających postępowanie karne, przede wszystkim zapobiegawczych, ogranicza prawa osoby podejrzanej o popełnienie przestępstwa, jednak ich stosowanie jest uzasadnione realizacją zadań postępowania karnego. Prokurator odgrywa znaczącą rolę w stosowaniu określonych środków zapewniających postępowanie karne wobec jednostek w każdym indywidualnym przypadku, gdyż od przedmiotu ścigania zależy bowiem od środka wybranego środka i poziomu bezpieczeństwa postępowania karnego.

Stwierdzono, że prokurator w większości przypadków nie przygotowuje wniosku o zastosowanie tymczasowego aresztowania, a także nie przeprowadza szczegółowej kontroli takich wniosków przez śledczego, co stwarza przesłanki do naruszenia praw jednostki. Oddzielne uprawnienia prokuratora przy stosowaniu tymczasowego aresztowania w części: samodzielnego wszczęcia wyborów, zmiany lub ich unieważnienia poprzez złożenie wniosku do sędziego śledczego, sądu; zatwierdzenie wniosku badacza; udział w rozpatrywaniu wniosku; wykonanie orzeczenia sędziego śledczego, sądu; nadzór nad wykonaniem środka zapobiegawczego; zaskarżenie decyzji sędziego śledczego; anulowanie/zmiana środka zapobiegawczego.

Słowa kluczowe: prokurator, zarządzanie procesowe, nadzór prokuratorski, prawa jednostki, postępowanie karne, środki zapobiegawcze, aresztowanie, tymczasowe aresztowanie

CRIMINAL PROCEDURAL ACTIVITY OF THE PROSECUTOR REGARDING ENSURING INDIVIDUAL RIGHTS DURING THE APPLICATION OF CERTAIN MEASURES PROVISION OF CRIMINAL PROCEEDINGS

Denys Illiashchuk,

Applicant of a Private higher educational institution «International University of Business and Law»

(Kherson, Ukraine)

ORCID ID: 0009-0000-6890-1225

denisillasuk23021980@gmail.com

Abstract. The article emphasizes that most measures to ensure criminal proceedings, primarily preventive ones, limit the rights of a person suspected of committing a criminal offense, but their application is justified by the implementation of the tasks of criminal proceedings. The prosecutor plays a significant role in the application of specific measures to ensure criminal proceedings against individuals in each individual case, since the measure of the chosen measure and the level of security of criminal proceedings depend on such a subject of the prosecution.

It was found that the prosecutor in most cases does not prepare a request for the use of detention, and does not carry out a thorough check of such requests by the investigator, which creates the prerequisites for the violation of individual rights. Separated powers of the prosecutor during the application of detention in the part of: independent initiation of election, change or its cancellation by submitting a petition to the investigating judge, court; approval of the investigator's request; participation in the trial of the petition; execution of the decision of the investigating judge, the court; supervision of the execution of a preventive measure; appeal against the decisions of the investigating judge; cancellation/changes of the preventive measure.

Key words: prosecutor, procedural management, prosecutorial supervision, individual rights, criminal proceedings, preventive measures, detention, detention

КРИМІНАЛЬНА ПРОЦЕСУАЛЬНА ДІЯЛЬНІСТЬ ПРОКУРОРА ЩОДО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРАВ ОСОБИ ПІД ЧАС ЗАСТОСУВАННЯ ОКРЕМИХ ЗАХОДІВ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ КРИМІНАЛЬНОГО ПРОВАДЖЕННЯ

Денис Іллящук

*здобувач Приватного вищого навчального закладу
«Міжнародний університет бізнесу і права» (Херсон, Україна)
ORCID ID: 0009-0000-6890-1225
denisillasuk23021980@gmail.com*

Анотація. У статті наголошено, що більшість заходів забезпечення кримінального провадження, передусім запобіжних, обмежують права особи, яка підозрюється у вчиненні кримінального правопорушення, однак їх застосування обґрунтовується реалізацією завдань кримінального провадження. Прокурор відіграє значну роль у застосуванні конкретних заходів забезпечення кримінального провадження щодо осіб у кожному окремому випадку, позаяк саме від такого суб'єкта сторони обвинувачення залежить міра обраного заходу та рівень забезпеченості кримінального провадження.

З'ясовано, що прокурор у більшості випадків не готує клопотання про застосування тримання під вартою, й не здійснює ретельну перевірку таких клопотань слідчим, чим створює передумови порушення прав особи. Виокремлені повноваження прокурора під час застосування тримання під вартою в частині: самостійного ініціювання обрання, зміни чи його скасування шляхом подання клопотання до слідчого судді, суду; погодження клопотання слідчого; участі у судовому розгляді клопотання; виконанні ухвали слідчого судді, суду; нагляду за виконанням запобіжного заходу; апеляційного оскарження рішень слідчого судді; скасування/зміни запобіжного заходу.

Ключові слова: прокурор, процесуальне керівництво, прокурорський нагляд, права особи, кримінальне провадження, запобіжні заходи, затримання, тримання під вартою.

Реформа кримінального процесуального законодавства, що проводиться в Україні, суттєво посилила правові гарантії захисту особи в кримінальному провадженні, істотно змінивши підходи до сутності та механізмів застосування процесуального примусу. Впровадження нової системи заходів забезпечення кримінального провадження (ЗЗКП) та суттєва зміна порядку їх застосування стали необхідним кроком у наближенні національного законодавства до європейських стандартів, а також утвердження засади верховенства права у практичній діяльності правоохоронних органів та суду (Фаринник, 2017: 15). Дослідження функцій прокурора у відповідності з Кримінальним процесуальним кодексом (КПК) України засвідчило збільшення кількості та якості змагальних елементів у досудовому провадженні. Достатньо звернути увагу лише на запровадження змагальних судових процедур із вирішення питання про обрання всіх, без винятку, ЗЗКП. Кожну таку процедуру ініціює саме прокурор.

Таким чином, основна мета дослідження полягає обґрунтуванні кримінальної процесуальної прокуратури щодо забезпечення прав особи під час застосування окремих ЗЗКП.

У теорії кримінального процесу поняття «заходи забезпечення кримінального провадження» практично не використовується. Однак аналіз законодавчо визначеного переліку цих заходів та мета їх застосування переконує в тотожності – застосування заходів кримінального процесуального примусу (Благодир, 2009), адже, як стверджує А. А. Благодир, такі заходи сприяють сторонам у виявленні, збиранні та зберіганні доказів, а також дають можливість уповноваженим суб'єктам сторони обвинувачення впливати на поведінку суб'єктів кримінальної процесуальної діяльності з метою забезпечення виконання ними процесуальних обов'язків, попереджувати небажані, з погляду права, дії для забезпечення правового перебігу кримінального судочинства. Серед ЗЗКП важливе місце посідають запобіжні заходи (Маляренко, 2000: 9).

Відповідно до ст. 131 КПК України до ЗЗКП віднесено: виклик слідчим, прокурором, судовий виклик і привід (гл. 11, ст. 133–143); накладення грошового стягнення (гл. 12, ст. 144–147); тимчасове обмеження в користуванні спеціальним правом (ст. 148–153); відсторонення від посади (гл. 14, ст. 154–158); тимчасовий доступ до речей і документів (гл. 15, ст. 159–166); тимчасове вилучення майна (гл. 16, ст. 167–169); арешт майна (гл. 17, ст. 170–175); затримання особи (гл. 18, ст. 188–192, ст. 207–213); запобіжні заходи (гл. 18, ст. 177–187) (Кримінальний процесуальний кодекс України, 2012). Застосування ЗЗКП обов'язково впливає на обмеження прав та свобод особи (недоторканність житла, таємниця листування, телефонних розмов, телеграфної та іншої кореспонденції, банківських вкладів, свободу пересування тощо), а кримінальний процесуальний порядок їх застосування детально регламентовано.

Більшість ЗЗКП, передусім запобіжних, обмежують права особи, яка підозрюється у вчиненні кримінального правопорушення, однак їх застосування обґрунтовується реалізацією завдань кримінального провадження. Прокурор відіграє значну роль у застосуванні конкретних ЗЗКП щодо осіб у кожному окремому випадку, позаяк саме від такого суб'єкта сторони обвинувачення залежить міра обраного заходу та рівень забезпеченості кримінального провадження (клопотання слідчого про застосування ЗЗКП може бути погоджене, або не погоджене через м'якість або суворість для конкретного випадку) (Бортновська, 2003).

За своєю правовою природою зазначає В. І. Фаринник, ці заходи не є кримінальним покаранням, деякі з них являють собою вид кримінальної процесуальної відповідальності, проте всі вони мають забезпечувальний характер і спрямовані на досягнення єдиної мети – подолання негативних обставин, що перешкоджають

або можуть перешкоджати здійсненню кримінального провадження, забезпечення його дієвості. Така їх спрямованість обумовлює можливість їх примусового застосування, оскільки вони розраховані не тільки на конкретні випадки протидії законній діяльності органів досудового розслідування, прокурора, захисника, суду, а, насамперед, на перешкоджання можливій негативній поведінці того чи іншого учасника кримінального провадження (Фаринник, 2015: 135).

На нашу думку, ЗЗКП – передбачені та визначені КПК України засоби примусу, які спрямовані на виконання завдань кримінального провадження (ст. 2 КПК України), застосовуються уповноваженими суб'єктами сторони обвинувачення відповідно визначеному порядку до особи з покладенням на неї певних обов'язків шляхом обмеженням прав і свобод.

Відповідно до ч. 3 ст. 132 КПК України, застосування ЗЗКП не допускається, якщо слідчий, прокурор не доведе факт існування обґрунтованої підозри щодо вчинення кримінального правопорушення такого ступеня тяжкості, що може бути підставою для застосування ЗЗКП; що потреби досудового розслідування виправдовують такий ступінь втручання у права і свободи особи, про який ідеться в клопотанні слідчого, прокурора; або виконання завдання, для забезпечення якого слідчий, прокурор звертається з клопотанням (Кримінальний процесуальний кодекс України, 2012).

Однак є й винятки, зокрема відповідно до Закону України «Про внесення змін до Кодексу України про адміністративні правопорушення, Кримінального та Кримінального процесуального кодексів України щодо запровадження діяльності Бюро економічної безпеки України та пов'язаного з цим удосконалення роботи деяких державних правоохоронних органів» (2021 р.) передбачено випадок застосування ЗЗКП без ухвали слідчого судді або суду шляхом внесення змін до ч. 9 ст. 170 КПК України, зокрема: «...9. У невідкладних випадках і виключно з метою збереження речових доказів або забезпечення можливої конфіскації чи спеціальної конфіскації майна у кримінальному провадженні щодо тяжкого чи особливо тяжкого злочину за рішенням Директора Національного антикорупційного бюро України (або його заступника), Директора Бюро економічної безпеки України (або його заступника), погодженим прокурором, може бути накладено попередній арешт на майно або кошти на рахунках фізичних або юридичних осіб у фінансових установах. Такі заходи застосовуються строком до 48 годин. Невідкладно після прийняття такого рішення, але не пізніше ніж протягом 24 годин, прокурор звертається до слідчого судді із клопотанням про арешт майна» (Закон України від 17.11.2021 № 1888-IX).

Діяльність прокурора у такому механізмі полягає у вивченні усіх обставин кримінального провадження самостійно та тих пропозицій, які йому надає слідчий у клопотанні про застосування ЗЗКП, й на підставі чого прийняти процесуальне рішення (слідчий – прокурору, а, в окремих випадках, прокурор – судді зобов'язаний довести, що для обрання відповідного ЗЗКП у матеріалах провадження наявна обґрунтована підозра, яка виправдовує ступінь втручання у права і свободи особи і виконується завдання поставлене у такому клопотанні).

Під час розгляду питання про застосування ЗЗКП сторони кримінального провадження повинні подати слідчому судді або суду докази обставин, на які вони посилаються. За результатами розгляду клопотання про застосування ЗЗКП слідчий суддя вправі постановити ухвалу про задоволення клопотання, відмову в задоволенні клопотання, повернення його для усунення недоліків, якщо клопотання подано слідчому судді без додержання вимог, визначених відповідною нормою КПК України. Зокрема, прокурору повертається клопотання про застосування тимчасового обмеження в користуванні спеціальним правом та про відсторонення від посади, якщо його подано без додержання вимог ст. 150, 155 КПК України відповідно (ч. 3 ст. 151, ч. 2 ст. 156 КПК України); прокурору чи цивільному позивачу, якщо клопотання про арешт майна не відповідає вимогам ст. 171 КПК України (ч. 3 ст. 172 КПК України) (Козаченко, 2023).

Ураховуючи те, що під час застосування ЗЗКП, сама кримінально-процесуальна діяльність прокурора відрізняється специфікою й особливостями, тому зупинимось лише на проблемних питаннях їх реалізації в умовах сьогодення, зокрема на затриманні та застосуванні запобіжних заходів (гл. 18 КПК України). Такі ЗЗКП, як стверджує О. Г. Шило, має важливе значення для реалізації кримінальних процесуальних гарантій діяльності прокурора як суб'єкта доказування у досудовому розслідуванні, які спрямовані на збирання й збереження доказів (Шило, 2013: 357).

Безперечно, кожна система кримінального судочинства може накладати певні обмеження на осіб, звинувачуваних у вчиненні кримінального правопорушення. Однак мета таких обмежень – забезпечити участь обвинувачуваного у майбутніх судових засіданнях, але не здійснення покарання «авансом». Проте дослідження у багатьох європейських країнах засвідчують зростання кількості запобіжних заходів у вигляді тримання під вартою, які обґрунтовуються ризиком для суспільної безпеки. Однак особа, свободу якої обмежено через підозру у вчиненні кримінального правопорушення, зрештою може виявитися невинуватою, і обмеження свободи неминуче буде порушенням ст. 5 Конвенції. Затримання особи та взяття під варту особи має відбуватися у світлі вимог презумпції невинуватості. Насамперед, затримання особи, підозрюваної у вчиненні кримінального правопорушення, обрання щодо неї запобіжного заходу, інших заходів процесуального примусу не є доказом вини цієї особи. При вирішенні конфлікту між правом людини на свободу та на особисту недоторканість, з одного боку, та правом держави застосовувати запобіжні заходи для забезпечення розслідування кримінального провадження – з іншого, презумпція невинуватості набуває особливого значення, зокрема під час розгляду судом подання про обрання особі запобіжного заходу у вигляді взяття під варту та продовження строків тримання під вартою. На суд покладається обов'язок зважити всі обставини,

що є в матеріалах слідства, та, вислухавши як сторону обвинувачення, так і сторону захисту, прийняти законне та обґрунтоване рішення, керуючись презумпцією невинуватості, яка при розгляді питання про обрання запобіжного заходу створює презумпцію залишення на свободі. Окрім того, оскільки підозрюваний вважається невинуватим, доки вину не доведено, обмеження свободи в жодному разі не можуть набирати форми покарання або використовуватися як метод запобігання публічним заявам з боку обвинувачуваного, наприклад, про свою невинуватість (Фулей, 2015).

Тому, серед передбачених КПК України ЗЗКП окремої уваги заслуговує діяльність прокурора щодо застосування запобіжних заходів. Ці заходи є найбільш суворими з-поміж ЗЗКП, тобто їх застосування передбачає вищий ступінь процесуального примусу, спрямованого на запобігання можливих порушень з боку підозрюваного/обвинуваченого, який пов'язаний із можливістю обмеження конституційних прав і свобод особи під час кримінального провадження.

Участь прокурора у застосуванні запобіжних заходів є комплексною діяльністю, яка включає декілька етапів (Лапкін, 2020). Зокрема, В. В. Вапнярчук виокремлює два (1) обрання запобіжного заходу – прийняття рішення про запобіжний захід; 2) застосування запобіжного заходу - процесуальну дію, яка здійснюється з моменту прийняття рішення про обрання запобіжного заходу до його скасування чи зміни) (Вапнярчук, 2018: 107); О. Шило та Н. Глинська три (1) складання клопотання про застосування щодо підозрюваного, обвинуваченого запобіжного заходу й порушення перед відповідним прокурором клопотання про його підтримку; (2) надання прокурором згоди щодо звернення до суду для розгляду клопотання, що передбачає ознайомлення його з усіма матеріалами та перевірку законності отримання доказів та їх достатності для встановлення підстав для застосування запобіжного заходу; (3) розгляд судом клопотання про застосування запобіжного заходу та прийняття рішення по суті) (Шило, Глинська, 2013: 31).

Заслуговує на увагу етапування такої діяльності прокурора зроблена А. В. Лапкіним, з виокремленням трьох: 1) ініціювання застосування запобіжного заходу; 2) обрання запобіжного заходу; 3) виконання запобіжного заходу). На кожному з цих етапів участь прокурора у застосуванні запобіжних заходів реалізується у своєрідних формах і за допомогою специфічних засобів і методів. На першому прокурор здійснює повноваження, визначені п. 10 ч. 2 ст. 36 КПК України – погоджує або відмовляє у погодженні клопотань слідчого до слідчого судді про застосування ЗЗКП. Ініціювання прокурором запобіжного заходу може бути безпосереднім (коли він самостійно складає і подає слідчому судді, суду таке клопотання) і опосередкованим (коли прокурор розглядає питання про погодження відповідного клопотання слідчого). На другому – бере участь у вирішенні питання про застосування запобіжного заходу слідчим суддею, судом. Це здійснюється шляхом участі у розгляді клопотання про застосування запобіжного заходу. Виходячи із ч. 1 ст. 193 КПК України, прокурор є обов'язковим учасником такого розгляду, і зобов'язаний доводити обставини, які свідчать про: 1) наявність обґрунтованої підозри у вчиненні підозрюваним, обвинуваченим кримінального правопорушення; 2) наявність достатніх підстав вважати, що існує хоча б один із ризиків, передбачених ст. 177 КПК України; 3) недостатність застосування більш м'яких запобіжних заходів для запобігання ризику або ризикам, зазначеним у клопотанні. На третьому – прокурор здійснює нагляд за додержанням встановлених законом порядку і умов безпосередньої реалізації такого заходу (Лапкін, 2020: 629-635).

Тому, за справедливим твердженням О. М. Коріняка, законність обрання запобіжних заходів вимагають від органів правопорядку та суду зваженості та обґрунтованості при прийнятті рішення про їх застосування, оскільки завжди є ймовірність притягнення невинного до кримінальної відповідальності (Коріняк, 2013: 4). Виходячи з цього, застосування запобіжних заходів у кримінальному провадженні щодо кримінальних проступків повинно здійснюватися відповідно до ст. 2 КПК України.

З метою удосконалення реалізації функції процесуального керівництва в частині обґрунтованості й законності затримання уповноваженою службовою особою у момент вчинення кримінального правопорушення або безпосередньо після його вчинення в порядку ст. 208 КПК України на виконання вимог ст. 210 КПК України, аргументовано доповнення ч. 3 ст. 214 КПК України таким положенням: «... У невідкладних випадках до внесення відомостей до Єдиного реєстру досудових розслідувань може бути проведений огляд місця події (відомості вносяться невідкладно після завершення огляду) та затримання особи, яка підозрюється у вчиненні кримінального правопорушення». Прокурорський нагляд за законністю затримання спрямований на виконання положень ч. 3 ст. 42 КПК України, у відповідності до якого особа, яка затримана за підозрою в учиненні кримінального правопорушення, набуває статусу підозрюваного, захист прав якого має здійснюватися, у тому числі й засобами прокурорського нагляду.

Наступним запобіжним заходом при якому прокурор найповніше забезпечує нагляд за додержанням прав особи є тримання під вартою.

Слідча та прокурорська практики засвідчили, що прокурор у 77 % випадках не готує клопотання про застосування такого ЗЗКП як тримання під вартою, й не здійснює ретельну перевірку таких клопотань слідчим, чим створює передумови порушення прав особи. Системний аналіз положень КПК України дозволив виокремити повноваження прокурора під час застосування тримання під вартою в частині: самостійного ініціювання обрання, зміни чи його скасування шляхом подання клопотання до слідчого судді, суду; погодження клопотання слідчого; участі у судовому розгляді клопотання; виконанні ухвали слідчого судді, суду; нагляду за виконанням запобіжного заходу; апеляційного оскарження рішень слідчого судді, суду; скасування/зміни запобіжного заходу. На кожному з таких умовних етапів участь прокурора у забезпеченні законності та обґрунтованості застосування тримання під вартою відбувається із застосуванням відповідних засобів

та методів прокурорської діяльності визначених КПК України та Законом України «Про прокуратуру» (2014 р.) (Закон України від 14.10.2014), відомчими (міжвідомчими) нормативно-правовими актами. Лише 43 % прокурорів відзначили, що стан забезпечення прав підозрюваного під час застосування тримання під вартою відповідає міжнародним стандартам, а 34 % – на законності та обґрунтованості його обрання слідчими.

Відповідно до практики Верховного Суду України необхідно дотримуватися таких засад при вирішенні питання про застосування тримання під вартою як запобіжного заходу:

1) не повинен бути таким, що: застосовується в обов'язковому порядку, судовий орган має приймати рішення з урахуванням усіх обставин справи; він має розглядатись як винятковий захід; повинен застосовуватися чи продовжуватися лише у випадках суворой необхідності та не застосовуватися з метою покарання;

2) будь-яке рішення про тримання під вартою повинно формулювати докладний і точний зміст обвинувачення, а також підстави тримання під вартою; повинно бути негайно доведено до відома особи, щодо якої застосовується запобіжний захід;

3) особа, яка утримується під вартою, має бути поінформована про свої права і порядок їх реалізації (Аналіз судової практики Верховного Суду України, 2021).

Також у контексті сьогодення, варто звернути увагу на застосування ч. 6 ст. 176 КПК України, де слід керуватися такими критеріями: наявністю конкретного суспільного інтересу, який, незважаючи на презумпцію невинуватості, превалює над принципом поваги до свободи особистості; характером суспільної небезпечності, зокрема, тяжкістю вчиненого кримінального правопорушення та наслідками, які настали у зв'язку із їх вчиненням. Відповідно до практики ЄСПЛ тяжкість обвинувачення не є самостійною підставою для утримання особи під вартою, проте таке обвинувачення у сукупності з іншими обставинами збільшує ризики передбачені ст. 177 КПК України настільки, що його неможливо відвернути, не взявши особу під варту («Баришевський проти України», «Волосюк проти України», «Пелісьє і Сассі проти Франції», «Ілійков проти Болгарії»). Тому тримання особи під вартою може бути виправдане, якщо існують реальні ознаки наявності загрози національній безпеці. Такі обставини не були враховані, а отже внесення змін (Закони № 2198-IX від 14.04.2022 р.; № 2531-IX від 16.08.2022 р., № 2997-IX від 21.03.2023 р.) є передчасним.

Безумовно, в чинному КПК України повазі до людської гідності приділена належна увага. Однак не можна не зауважити, що право на повагу до гідності й заборона катування, жорстокого, нелюдського або такого, що принижує гідність, поводження чи покарання гарантується ст. 28 Конституції України та численними міжнародними договорами, чинними для України, що діяли і до набрання чинності КПК України у 2012 р. Тому, мабуть, справа не лише у законодавчому закріпленні заборони катування. Навпаки, як вбачається з вищенаведеного «пілотного» рішення у справі «Каверзін проти України», порушення ст. 3 як у матеріальному аспекті, тобто встановлення відповідальності державних органів за жорстоке поводження з особами, які трималися під вартою, так і в процесуальному, тобто непроведення ефективного розслідування, а також уникнення покарання представниками державних органів, відповідальних за таке жорстоке поводження, було констатовано приблизно у 40 справах незважаючи на загальну законодавчу заборону катування та нелюдського й такого, що принижує гідність, поводження. Тому мова йде, насамперед, про зміну практики, а не законодавства (Фулей, 2015). Такі питання є принциповими для діяльності прокурору щодо забезпечення прав особи у кримінальному провадженні.

Таким чином, застосування заходів кримінального процесуального примусу – ЗЗКП є невід'ємним напрямом виконання функцій прокурором у кримінальному провадженні на стадії досудового розслідування. Забезпечення прав особи здійснюється прокурором через їх обмеження, позаяк такий суб'єкт здійснює нагляд за додержанням встановлених законом порядку і умов безпосередньої реалізації ЗЗКП.

Застосування ЗЗКП обов'язково впливає на обмеження прав та свобод особи (недоторканність житла, таємниця листування, телефонних розмов, телеграфної та іншої кореспонденції, банківських вкладів, свободу пересування тощо), а кримінальний процесуальний порядок їх застосування детально регламентовано. ЗЗКП – передбачені та визначені КПК України засоби примусу, які спрямовані на виконання завдань кримінального провадження (ст. 2 КПК України), застосовуються уповноваженими суб'єктами сторони обвинувачення відповідно визначеному порядку до особи з покладенням на неї певних обов'язків шляхом обмеженням прав і свобод. Діяльність прокурора у такому механізмі полягає у вивченні усіх обставин кримінального провадження самостійно та тих пропозицій, які йому надає слідчий у клопотанні про застосування ЗЗКП, й на підставі чого прийняти процесуальне рішення (слідчий – прокурору, а, в окремих випадках, прокурор – судді з обов'язаний довести, що для обрання відповідного ЗЗКП у матеріалах провадження наявна обґрунтована підозра, яка виправдовує ступінь втручання у права і свободи особи і виконується завдання поставлене у такому клопотанні).

Список використаних джерел:

1. Фаринник В. І. Застосування заходів забезпечення кримінального провадження: теорія та практика : монографія. Київ : Алерта, 2017. 548 с.
2. Благодир А. А. Застосування примусу під час провадження слідчих дій: автореф. дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.09. Київ, 2009. 20 с.
3. Маляренко В. Т. До питання про запобіжні заходи в кримінальному процесі. *Вісник Верховного Суду України*. 2000. № 4. С. 41–44.

4. Кримінальний процесуальний кодекс України: Закон від 13 квіт. 2012 р. № 4651-VI. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/4651-17>
5. Бортновська З. Реалізація права на свободу і особисту недоторканність в українському кримінальному процесі. *Право України*. 2003. № 10. С. 104–107.
6. Фаринник В. І. Заходи забезпечення кримінального провадження у новому кримінальному процесуальному законодавстві: сутність та класифікація. *Вісник кримінального судочинства*. 2015. №1. С. 133–142.
7. Про внесення змін до Кодексу України про адміністративні правопорушення, Кримінального та Кримінального процесуального кодексів України щодо запровадження діяльності Бюро економічної безпеки України та пов'язаного з цим удосконалення роботи деяких державних правоохоронних органів : Закон від 17 листоп. 2021 р. № 1888-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1888-20#n68>
8. Козаченко А. О. Кримінально-процесуальна діяльність прокурора в кримінальному провадженні щодо окремої категорії осіб: дис. ... докт. філос. : 081 – Право. Київ, 2023. 285 с
9. Шило О. Г. Застосування заходів забезпечення кримінального провадження з метою збирання доказів. *Докази і доказування за новим Кримінальним процесуальним кодексом України*: матеріали міжнар. наук.-практ. конф. (м. Київ, 6-7 груд. 2012 р.). Харків : Видавець Строков Д.В., 2013.
10. Фулей Т. І. Застосування практики Європейського суду з прав людини при здійсненні правосуддя : наук.-метод. посіб. для суддів. 2 вид. випр., допов. Київ, 2015. 208 с.
11. Лапкін А. В. Прокурор у кримінальному провадженні: теоретичні, правові та організаційні проблеми: монографія. Харків: Право, 2020. 1304 с.
12. Вапнярчук В. В. Теоретичні основи кримінального процесуального доказування : дис. ... д-ра юрид. наук : 12.00.09. Харків, 2018. 509 с.
13. Шило О., Глинська Н. Обґрунтованість подання слідчого та постанови суду про застосування запобіжного заходу у вигляді взяття під варту як гарантія дотримання права кожного на свободу та особисту недоторканність. *Юрист України*. 2013. № 2. С. 31–33.
14. Коріняк О. М. Захист прав і свобод людини при застосуванні запобіжних заходів у кримінальному провадженні України : монографія / за заг. ред. Г. К. Кожевнікова. Київ: ЛІПС, 2013. 195 с.
15. Про прокуратуру: Закон України від 14 жовт. 2014 р. № 1697-VII. *Верховна Рада України*. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1697-18>
16. Аналіз судової практики Верховного Суду України. 2021. URL: <https://supreme.court.gov.ua/supreme/pokazniki-diyalnosti/analiz/>

References:

1. Farynyk, V. I. (2017) *Zastosuvannia zakhodiv zabezpechennia kryminalnoho provadzhennia: teoriia ta praktyka* : monohrafiia. [Application of measures to ensure criminal proceedings: theory and practice: monograph] Kyiv : Alerta. [in Ukrainian].
2. Blahodyr, A. A. (2009) *Zastosuvannia prymusu pid chas provadzhennia slidchykh dii*. [Use of coercion during investigative actions]. *Extended abstract of candidate's thesis*. Kyiv. [in Ukrainian].
3. Maliarenko, V. T. (2000) *Do pytannia pro zapobizhni zakhody v kryminalnomu protsesi*. [To the question of precautionary measures in the criminal process] *Visnyk Verkhovnoho Sudu Ukrainy*, 4, pp. 41–44. [in Ukrainian].
4. Kryminalnyi protsesualnyi kodeks Ukrainy: Zakon vid 13 kvit. 2012 r. № 4651-VI. (2012) [Kryminalnyi protsesualnyi kodeks Ukrainy: Zakon vid 13 kvit. 2012 r. No. 4651-VI] URL : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/4651-17>. [in Ukrainian].
5. Bortnovska, Z. (2003) *Realizatsiia prava na svobodu i osobystu nedotorkannist v ukrainskomu kryminalnomu protsesi*. [Implementation of the right to freedom and personal integrity in the Ukrainian criminal process]. *Pravo Ukrainy*, 5, pp. 104–107. [in Ukrainian].
6. Farynyk, V. I. (2015) *Zakhody zabezpechennia kryminalnoho provadzhennia u novomu kryminalnomu protsesualnomu zakonodavstvi: sutnist ta klasyfikatsiia*. [Measures to ensure criminal proceedings in the new criminal procedural legislation: essence and classification]. *Visnyk kryminalnoho sudochynstva*, 1, pp. 133–142. [in Ukrainian].
7. *Pro vnesennia zmin do Kodeksu Ukrainy pro administratyvni pravoporushennia, Kryminalnoho ta Kryminalnoho protsesualnoho kodeksiv Ukrainy shchodo zaprovadzhennia diialnosti Biuro ekonomichnoi bezpeky Ukrainy ta pov'iazanoho z tsym udoskonalennia roboty deiakykh derzhavnykh pravookhoronnykh orhaniv* : Zakon vid 17 lystop. 2021 r. № 1888-IX. (2021) [Pro nesennia zmin do Codex Ukrainy pro administrative pravoporushennia, Kryminalnoho and Kryminalnoho procesualnoho kodeksiv Ukrainy shchodo zaprovadzhennia diialnosti Biuro ekonomichnoi bezpeky Ukrainy ta pov'iazanoho z tsym udoskonalennia roboty deiakykh staterzhavnykh pravokhoronnykh orhaniv: Zakon vid 17 lystop. 2021 r. No. 1888-IX.] URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1888-20#n68> [in Ukrainian].
8. Kozachenko, A. O. (2023) *Kryminalna-protsesualna diialnist prokurora v kryminalnomu provadzheni shchodo okremoi katehorii osib*. [Criminal-procedural activity of the prosecutor in criminal proceedings against a separate category of persons] *Doctor's thesis*: 081. Pravo. Kyiv. [in Ukrainian].
9. Shylo, O. H. (2013) *Zastosuvannia zakhodiv zabezpechennia kryminalnoho provadzhennia z metoiu zbyrannia dokaziv*. [Application of measures to ensure criminal proceedings for the purpose of gathering evidence]. *Dokazy i dokazuvannia za novym Kryminalnym protsesualnym kodeksom Ukrainy: materialy mizhnar. nauk.-prakt. konf. (Kyiv, 6-7 hrud. 2012 r.)*. Kharkiv : Vydavets Strokov D. V., 357. [in Ukrainian].

10. Fulei, T. I. (2015) Zastosuvannia praktyky Yevropeiskoho sudu z prav liudyny pry zdiisnenni pravosuiddia: nauk.-metod. posib. dlia suddiv. [Application of the practice of the European Court of Human Rights in the administration of justice: science and method. manual for judges]. 2 vyd. vypr., dopov. Kyiv. [in Ukrainian].
11. Lapkin, A. V. (2020) Prokuror u kryminalnomu provadzhenni: teoreychni, pravovi ta orhanizatsi roblemy: monohrafiia. [Prosecutor in criminal proceedings: theoretical, legal and organizational aspects: monograph.] Kharkiv: Pravo. [in Ukrainian].
12. Vapniarchuk, V. V. (2018) Teoreychni osnovy kryminalnoho protsesualnoho dokazuvannia. *Doctor`s thesis*: 12.00.09. Kharkiv. [in Ukrainian].
13. Shylo, O., Hlynska, N. (2013) Obhruntovanist podannia slidchoho ta postanovy sudu pro zastosuvannia zapobizhnoho zakhodu u vyhliadi vziattia pid vartu yak harantiia dotrymannia prava kozhnoho na svobodu ta osobystu nedotorkannist. [Obhruntovanist podannia slidchoho ta postanovy sudu pro zastosuvannia zapobizhnoho zakhodu u vyhliadi vziattia pid vartu yak harantiia dotrymannia prava kozhnoho na svobodu ta osobystu nedotorkannist]. *Yuryst Ukrainy*, 2, pp. 31-33. [in Ukrainian].
14. Koriniak, O. M. (2013) Zakhyst prav i svobod liudyny pry zastosuvanni zapobizhnykh zakhodiv u kryminalnomu provadzhenni Ukrainy: monohrafiia [Protection of human rights and freedoms when preventive measures are applied in criminal proceedings of Ukraine: monograph] / za zah. red. H. K. Kozhevnikova (Ed.). Kyiv: LIPS. [in Ukrainian].
15. Pro prokuraturu: Zakon Ukrainy vid 14 zhovt. 2014 r. № 1697-VII. (2014) [Pro prokuraturu: Zakon Ukrainy vid 14 zhovt. 2014 r. No. 1697-VII]. *Verkhovna Rada Ukrainy*. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1697-18>. [in Ukrainian].
16. Analiz sudovoi praktyky Verkhovnoho Sudu Ukrainy (2021) [Analysis of the judicial practice of the Supreme Court of Ukraine]. URL : <https://supreme.court.gov.ua/supreme/pokazniki-diyalnosti/analiz/> [in Ukrainian].